

УДК 138.46:502.3(477)

*Ю. В. Віхорт,
к. е. н., доцент кафедри менеджменту,
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя*

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ЕКОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ ЯК ОДНИМ ІЗ ЧИННИКІВ ЇХ ЕФЕКТИВНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

*Yu. V. Vikhort
PhD in Economics, Associate Professor of Management Department,
Classic Private University, Zaporizhzhia*

MANAGEMENT OF FINANCIAL AND INVESTMENT SUPPORT OF ECOLOGICAL INNOVATIONS AS ONE OF THE FACTORS OF THEIR EFFECTIVE IMPLEMENTATION IN UKRAINE

У статті здійснено систематизацію основних джерел фінансово-інвестиційного забезпечення реалізації екологічних інновацій в Україні та надано їх комплексну характеристику. Проведено аналіз динаміки обсягів фінансування природоохоронних та екологічно-орієнтованих програм та заходів за регіонами України з державного, обласного та місцевого фондів. Наведено кількісні характеристики планування регіональних (місцевих) природоохоронних програм в Україні та її регіонах. Розглянуто розподіл екологічного податку між бюджетами різних рівнів. Досліджено динаміку капітальних інвестицій та поточних витрат на природоохоронні заходи по Україні. Визначено зміст приватних, колективних, комерційних, громадських та міжнародних джерел фінансування та інвестиційної підтримки еко-інновацій в Україні. Охарактеризовано основні інструменти фінансово-інвестиційного забезпечення реалізації екологічних інновацій в Україні. На основі аналізу зарубіжної практики у цій сфері виокремлено перспективні напрями імплементації позитивних аспектів такого досвіду в українських реаліях.

In the article the main sources of financial and investment support of the implementation of ecological innovations in Ukraine are systematized and a comprehensive characteristic of them is provided. The analysis of dynamics of financing of environmental protection and environmentally-oriented programs and activities across regions of Ukraine from public, regional and local funds has been carried out. The quantitative characteristics of the planning of regional (local) environmental protection programs in Ukraine and in its regions are presented. The distribution of ecological tax between budgets of different levels is considered. The content of private, collective, commercial, public and international sources of financing and investment support of eco-innovation in Ukraine is determined. The main tools of financial and investment support of ecological innovations implementation in Ukraine are described. On the basis of the analysis of foreign practice in this area, perspective directions of implementation of the positive aspects of such experience in Ukrainian realities are singled out.

Concerning Ukraine, it was defined that on the indicator of volume and availability of funding of innovation activities, including, in particular, eco-innovation, our state steps aside foreign countries: the participation of the state in financing of these processes is considerably less, the share of expense financing from private funds predominates. In contrast, grants financing, attraction of recourses from international funds, eco-banking and other modern tools, which are popular in foreign practice, have still remained not very developed.

The most commonly used tool for Ukraine is the “green” tariff, which is used to stimulate eco-innovation over a long period. On the contrary, some of the instruments are new for our state, in particular, climate innovative vouchers, eco-banking, “green” bonds. Foreign experience suggests that it is necessary to diversify the tools and sources of financial and investment support of eco-innovations in order to support private innovation projects in the part of ecology at the inception phase as well as at definite stages of the life cycle. A promising area of research in this context is the analysis of opportunities of public-private partnership, as well as study of the project approach in terms of financing eco-innovations.

Ключові слова: *екологічні інновації; фінансово-інвестиційне забезпечення; джерела та інструменти; управління; аналіз; вітчизняний та зарубіжний досвід.*

Keywords: *ecological innovations; financial and investment support; sources and instruments; management; analysis; national and foreign experience.*

I. Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

Одним із найбільш важливих чинників ефективної реалізації та поширення екологічних інновацій підприємствами різних галузей національного господарства є належне фінансування цього процесу. Вплив цього чинника варіюється в залежності від джерел та інструментів фінансування, що використовується, їх доступності тощо. У разі відсутності достатніх внутрішніх коштів для реалізації еко-інновацій, суб'єкти господарювання змушені шукати зовнішні джерела фінансування, якими у сучасних умовах можуть стати банківські позички, інвестиційні та грантові кошти, фінансові ініціативи держави та ін.

Стосовно України можна зазначити, що за обсягами та доступністю фінансування інноваційної діяльності, у т.ч. й еко-інновацій, наша держава поступає зарубіжним країнам: суттєво меншою є участь держави в фінансуванні цих процесів, переважає частка фінансування за рахунок власних коштів, не дуже розвиненим залишаються грантове фінансування, залучення коштів з міжнародних фондів, еко-банкінг та інші сучасні інструменти, які є популярними у зарубіжній практиці.

З огляду на це, актуальним у сучасних умовах виявляється комплексний аналіз вітчизняної та зарубіжної практики фінансово-інвестиційного забезпечення екологічних інновацій як одного із важливих чинників їх ефективної реалізації з метою запровадження позитивних аспектів світового досвіду в українських реаліях.

II. Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Серед науковців різні аспекти управління фінансово-інвестиційним забезпеченням реалізації екологічних інновацій висвітлювались у розрізі окремих напрямів дослідження. Фінансове забезпечення природоохоронних заходів та діяльності розглядали в своїх наукових працях М. Євдокімова, Н. Карпшин У. Костюк, І. Мартинюк, О. Прокопенко та ін. Екологічні інвестиції, їх зміст, класифікація, тенденції та перспективи запровадження стали об'єктом дослідження таких авторів, як І. Варламова, С. Варламова, О. Вишницька, В. Гумен, О. Латишева, К. Машненко, Г. Остапенко, С. Рилєєв, А. Романчук та ін. Аналізу процесу фінансування екологічних інновацій з міжнародних джерел приділяли увагу Г. Терен, А. Крисак та ін.

Окремі аспекти фінансового забезпечення екологічних інновацій зазначаються у нормативно-правових документах, зокрема, Бюджетному кодексі України, Податковому кодексі України, Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» тощо. Також актуальні питання фінансування екологічних інновацій отримали висвітлення в нормативних документах та звітах ОЕСР, Європейської комісії.

Однак, більшість авторів розглядає окремо ті або інші інструменти та джерела фінансування екологічних інновацій, тому необхідним виявляється систематизація всіх джерел та інструментів, які використовуються у цій сфері в Україні та інших державах, аналіз їх змісту та визначення перспектив застосування у вітчизняній практиці з метою стимулювання ефективної реалізації еко-інновацій в національній економіці.

III. Постановка завдання.

Метою статті є системний комплексний аналіз джерел та інструментів фінансово-інвестиційного забезпечення процесу управління реалізацією еко-інновацій в національній економіці та розробка шляхів його вдосконалення.

IV. Виклад основного матеріалу дослідження.

Як зазначає у своєму дослідженні група зарубіжних авторів Г. Цесер, Н. Корохер, М.Л. Манкузі, вибірково аналіз підприємств країн ЄС показав, що близько 63% з них відчувають нестачу внутрішнього фінансування, 56% – зовнішнього приватного фінансування, 62% – зовнішнього державного фінансування [1, с. 13]. При цьому на екологічні інновації більшість із них спрямовують незначний відсоток загальної суми інвестиційних коштів, що надходять на інноваційний розвиток, зокрема: 19,37% підприємств не виділяють кошти на зазначений вид інновацій взагалі; 36,74% – спрямовує на еко-інновації менше 10%; 26,59% – від 10 до 29% загальної суми; 9,95% – від 30 до 49%; 7,36% – понад 50% [1, с. 11].

Систематизація основних джерел фінансово-інвестиційного забезпечення реалізації екологічних інновацій в Україні, як таких, що є більш традиційними для нашої країни та також тих, що з'явилися відносно нещодавно, наведена на рис. 1.

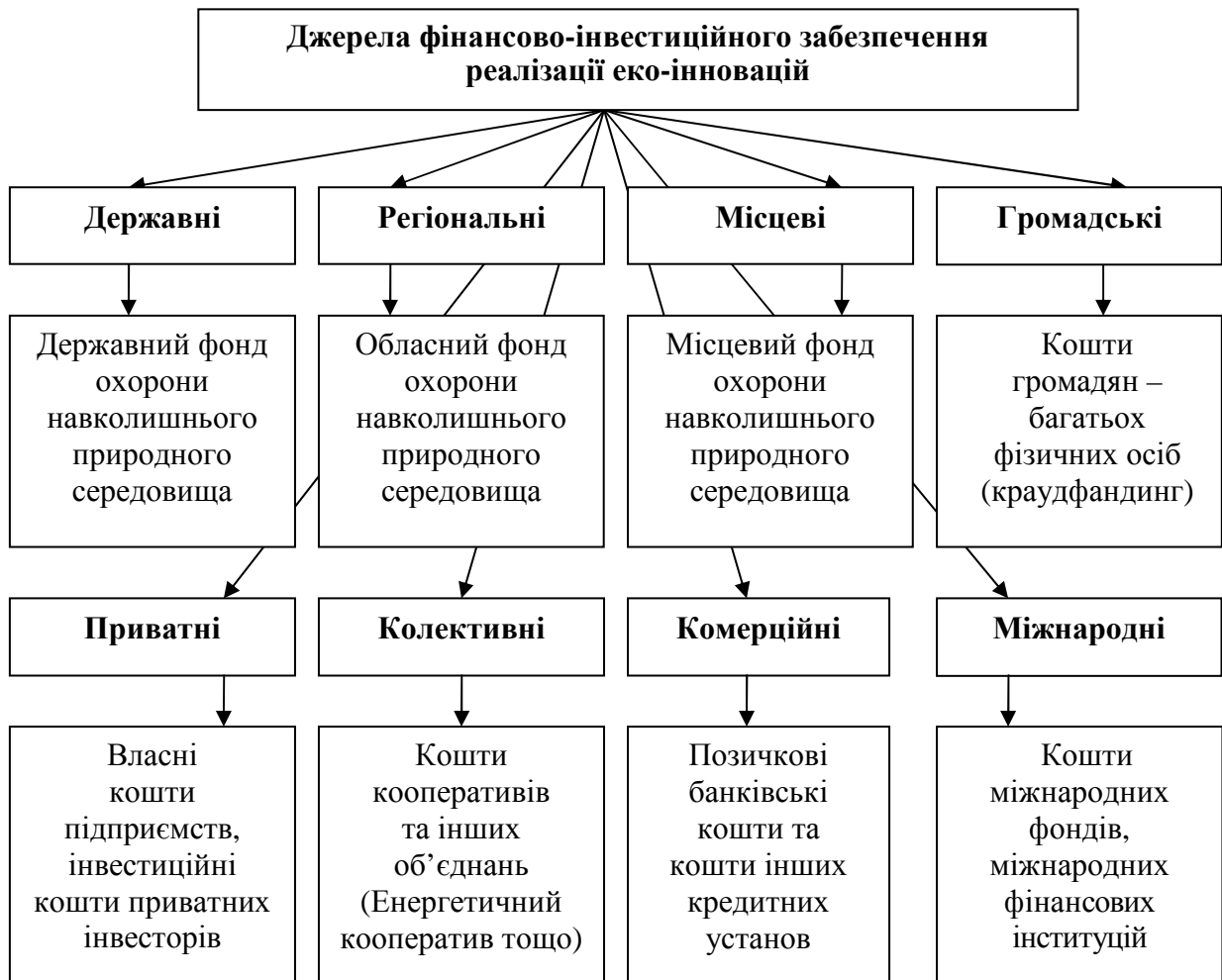

Рис. 1. Джерела фінансово-інвестиційного забезпечення реалізації екологічних інновацій в Україні *
* Розробка автора

Державні кошти уявляють собою видатки, що виділяються з Державного фонду охорони навколишнього природного середовища [2] на реалізацію природоохоронних та екологічно-орієнтованих програм та заходів в різних областях України відповідно до затвердженого плану таких заходів (серед яких будівництво, оновлення технічного оснащення та реконструкція очисних споруд, систем водовідведення, гідроспоруд тощо). Зазначений державний цільовий фонд є складовою Державного бюджету України та формується за рахунок частини коштів, які надходять від сплати екологічного податку (а саме, станом на 2017 р. – 20%, для порівняння у 2014 р. – 65%), податку з радіоактивних відходів (100% загальної суми надходжень) та інших джерел, визначених законодавством.

У 2016 р. обсяг фактичних видатків з Державного фонду охорони навколишнього природного середовища на проведення природоохоронних заходів склав близько 214,4 млн. грн., у 2015 р. – 229,1 млн. грн., 2014 р. – 45,7 млн. грн. (табл. 1).

Таблиця 1.
Динаміка обсягів фінансування природоохоронних заходів за регіонами України, 2014 – 2016 рр. *

Найменування області	Обсяг фактичних видатків з Державного фонду охорони навколишнього природного середовища, тис. грн.			Обсяг фактичних видатків з Обласного фонду охорони навколишнього природного середовища, тис. грн.		
	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Вінницька	-	-	-	6210,6	6794,3	32515,9
Волинська	-	-	-	396,2	180	3174
Дніпропетровська	-	-	н/з	78691,2	48529,7	н/з
Донецька	-	-	-	20158,48	43990,8	133587,5
Житомирська	3200	-	-	9732,5	11640,4	2044
Закарпатська	-	-	-	1278,6	2336,5	7328,4
Запорізька	4917,5	69524,8	55387,8	14350	30488,7	68712,7
Івано-Франківська	-	16700,4	8970	50437,3	56593,4	103487,8
Київська	-	2528,2	1447,7	4508,4	45580	31309,9
Кіровоградська	-	1362,3	3351,4	5750,1	3081,8	22824,3
Луганська	-	-	-	н/з	-	6240,6
Львівська	14695,3	36979,8	70710,7	12783,3	11884,7	35511,1
Миколаївська	-	-	-	1565,2	1161,4	9353,2
Одеська	11000,6	-	-	14809,1	8179,2	53114,7
Полтавська	-	-	-	11492,6	24856,9	37134,9
Рівненська	-	1558,3	3584,5	5467,4	6021	7537,3
Сумська	-	830	-	694,2	4846,5	10163
Тернопільська	-	-	182,4	1643,6	1470	7333,8
Харківська	9999,9	62770,5	19987,4	27895,8	17899,5	35293,5
Херсонська	н/з	26325,7	-	422838,4	92,3	32
Хмельницька	-	-	-	319,8	5223,954	4593,8
Черкаська	-	1792,8	50508,5	10963,6	10202,1	24744,2
Чернівецька	1929,1	1401,8	247,9	1543,7	1815,8	2511,5
Чернігівська	-	7283,1	-	3892,8	7107,3	16822,9
АР Крим	н/з	н/з	н/з	н/з	н/з	н/з
Разом по регіонам України **:.	45742,4	229057,7	214378,3	707422,9	349976,3	655371

* Складено автором на основі даних екологічних паспортів областей України [3]

** Розраховано на основі даних регіонів, по яких в статистичних джерелах зазначається інформація щодо видатків (не зазначається інформація по АР Крим, окрема інформація по Луганській, Дніпропетровській обл.)

При цьому, з коштів, що були виділені у 2016 р. найбільша частка припадала на Львівську область (33%) (значна частина коштів спрямовувалась на підтримку природних ландшафтів, заповідних фондів, а також придбання транспорту з перевезення й ємностей для зберігання побутових відходів тощо), Запорізьку (25,8%) та Черкаську (23,5%) (істотна частка виділених коштів цим областям була спрямована на будівництво та реконструкцію полігонів твердих побутових відходів, будівництво та переоснащення обладнання систем водовідведення і т.п.). З Державного фонду протягом 2014-2016 рр. зовсім не отримували фінансування такі області, як Вінницька, Волинська, Донецька, Закарпатська, Луганська, Миколаївська, Полтавська, Хмельницька.

Регіональні кошти виділяються з Обласного фонду охорони навколишнього природного середовища на природоохоронні заходи в частині охорони довкілля, природокористування, гарантування екологічної безпеки окремих регіонів та реалізацію регіональних (місцевих) програм (у т.ч. програм поводження з твердими побутовими відходами, збереження та відновлення природних ресурсів, моніторингу та охорони довкілля, розвитку транскордонного співробітництва у сфері екологічної політики та ін.). Згідно Бюджетного кодексу до Обласного фонду охорони навколишнього природного середовища спрямовується 55% (для порівняння, у 2014 р. цей показник становив лише 10%) сплаченого підприємствами екологічного податку (за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення, розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах, скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, торгівля та ввезення палива на митну територію України і т.п.).

Разом по регіонам України з Обласних фондів охорони навколишнього природного середовища на проведення природоохоронних заходів було виділено у 2014 р. – 707,4 млн. грн., у 2015 р. – 350 млн. грн., у 2016 р. – 655,4 млн. грн. (табл. 1). Трійку лідерів за показником обсягів фінансування з Фондів обласного рівня становили Донецька (20,4% загальної суми по країні) (головним чином, заходи з відновлення екологічної інфраструктури), Івано-Франківська (15,8%) (переважно на заходи з охорони і раціонального

використання водних ресурсів та земель, а також зберігання відходів виробництва і побутових відходів) та Запорізька область (10,5%) (цільова структура використання коштів включала значною мірою заходи з реконструкції споруд різного призначення з метою попередження та ліквідації аварійних станів, що наносять шкоду навколишньому середовищу).

Місцеві кошти виділяються з місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища на відповідні заходи природоохоронного характеру. З 2014 р. по 2017 р. частка надходжень від екологічного податку, яка поповнювала сільські, селищні, міські бюджети, а з 2015 р. і бюджети об'єднаних територіальних громад становила 25%.

Планування регіональних (місцевих) природоохоронних програм в Україні та її регіонах передбачає у тому числі визначення суми коштів на їх реалізацію. Так, у 2016 р. по Україні було заплановано понад 12,3 млрд. грн. на виконання таких програм (включаючи кошти Запорізької області у розмірі 8,7 млрд. грн. на реалізацію великомасштабної програми з екологічної безпеки протягом 2016-2020 рр.). У регіональному розрізі найбільше у 2016 р. було заплановано коштів у Дніпропетровській (1,5 млрд. грн.), Донецькій (0,7 млрд. грн.) та Черкаській областях (0,4 млрд. грн.).

Фінансування еко-інновацій та природоохоронних заходів відбувається також за рахунок справляння екологічного податку, який відповідно до Бюджетного кодексу України [4] розподіляється між бюджетами різних рівнів: 20% надходить до Державного бюджету, 25% – міських бюджетів, 55% – обласних бюджетів. Однак, у попередні роки такий розподіл мав деякі відмінності (рис. 2).

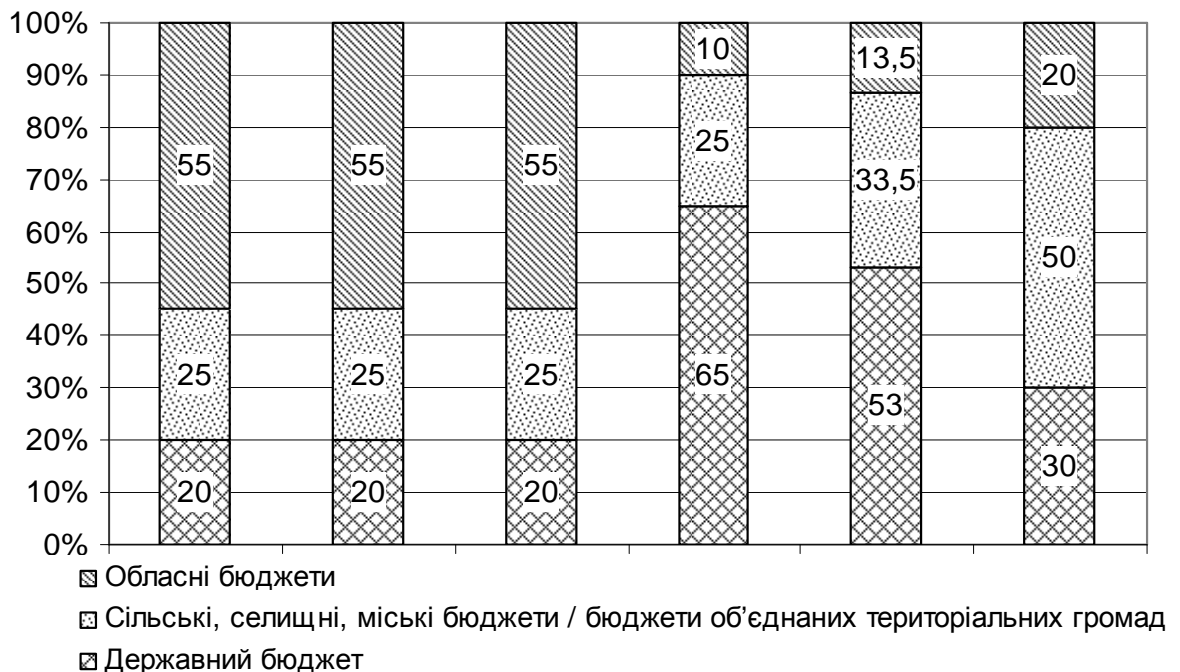

Рис. 2. Розподіл екологічного податку між бюджетами різних рівнів, % *

* Побудовано на основі джерела : [5]

Аналіз динаміки капітальних інвестицій та поточних витрат на природоохоронні заходи по Україні свідчать про збільшення цих показників за період з 2013 по 2017 р. (на 83,3% та 43,4% відповідно) (табл. 2). Найбільшу частку в загальному обсязі капітальних інвестицій у 2017 р. становили інвестиції на охорону атмосферного повітря і попередження змін клімату, а також поводження з відходами. У поточних витратах питому вагу займають за цей же період заходи з очищення зворотніх вод та поводження з відходами.

Таблиця 2.

Динаміка капітальних інвестицій та поточних витрат на природоохоронні заходи по Україні, млрд. грн. *

Найменування показника	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Темп приросту, %
Капітальні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища, у т.ч.:						
- охорону атмосферного повітря і попередження змін клімату	2,4	1,9	1,4	2,5	2,6	8,3
- очищення зворотніх вод	0,8	1,1	0,8	1,2	1,3	62,5

- поводження з відходами	0,7	0,8	0,7	2,2	2,5	257,1
- захист і реабілітацію ґрунту, підземних і поверхневих вод	0,3	0,4	0,4	0,4	1,3	333,3
- інші заходи	1,8	3,8	4,3	7,1	3,4	88,9
Поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища, у т.ч.:	14,3	14,0	16,9	19,1	20,5	43,4
- охорону атмосферного повітря і попередження змін клімату	1,4	1,2	1,5	1,8	2,1	50,0
- очищення зворотніх вод	6,2	5,6	6,6	7,8	8,1	30,6
- поводження з відходами	4,8	5,4	6,8	6,7	7,5	56,3
- захист і реабілітацію ґрунту, підземних і поверхневих вод	0,9	1,0	1,2	1,2	1,0	11,1
- інші заходи	1,0	0,7	0,8	1,6	1,8	80,0

* Складено на основі даних Державної служби статистики України [6; 7]

Недостатнім на сьогоднішній день виявляється фінансування еко-інновацій за власні кошти підприємств. Так, лише окремі підприємства мають достатні кошти та є екологічно відповідальними й вкладають власні ресурси в екологічні проекти або природоохоронні заходи. Однак, у більшості випадків, таких джерел не є достатньо й необхідно виявляється підтримка через інші джерела: комерційні – позичкові банківські кошти та кошти інших кредитних установ, Експортно-кредитних агентств; колективні – кошти кооперативів та інших об'єднань (Енергетичний кооператив тощо); міжнародні – кошти міжнародних фондів, міжнародних фінансових інституцій (ЄБРР, Європейський інвестиційний банк та ін.), фінансування проектів та заходів екологічного характеру через міжнародні програми (Горизонт 2020, Eureka тощо).

Інноваційним для України виявляється інструмент громадського фінансування еко-інновацій, який передбачає залучення коштів громадян через механізм краудфандингу або «народного фінансування», що уявляє собою спосіб фінансування, заснований на добровільних внесках багатьох осіб через електронні платформи (у частині екологічних проектів фінансуються переважно соціально-значущі проекти або комерційні стартапи, що мають на меті розвиток альтернативних джерел енергетики, ресайклінг та інші екологічні ініціативи; при цьому автори екологічного проекту мають можливість обирати як українську платформу для реалізації, серед яких найбільшого поширення набули «Спільнокошт» (на базі соціальної платформи «Велика ідея»), «Na-Starte», «КУБ» (підтримується мережею національного банку «Приватбанк»), так і зарубіжну, серед яких особливо розвиненими на сьогоднішній день є «Kickstarter», «IndieGoGo» та «Crowdfunder»; як приклад, проект майстерні з переробки пластика на корисні речі Zelenew зібрав понад 84 тис. грн. з 50 тис. грн., що були попередньо заявлені) [8].

З інструментів фінансово-інвестиційного забезпечення реалізації екологічних інновацій в Україні (рис. 2) найбільш поширеним є «зелений тариф», який використовується для стимулювання еко-інновацій вже не перший рік. Й, навпаки, деякі з інструментів є новітніми для нашої держави, зокрема, кліматичні інноваційні ваучери, еко-банкінг, «зелені» бонди («зелені» облігації).

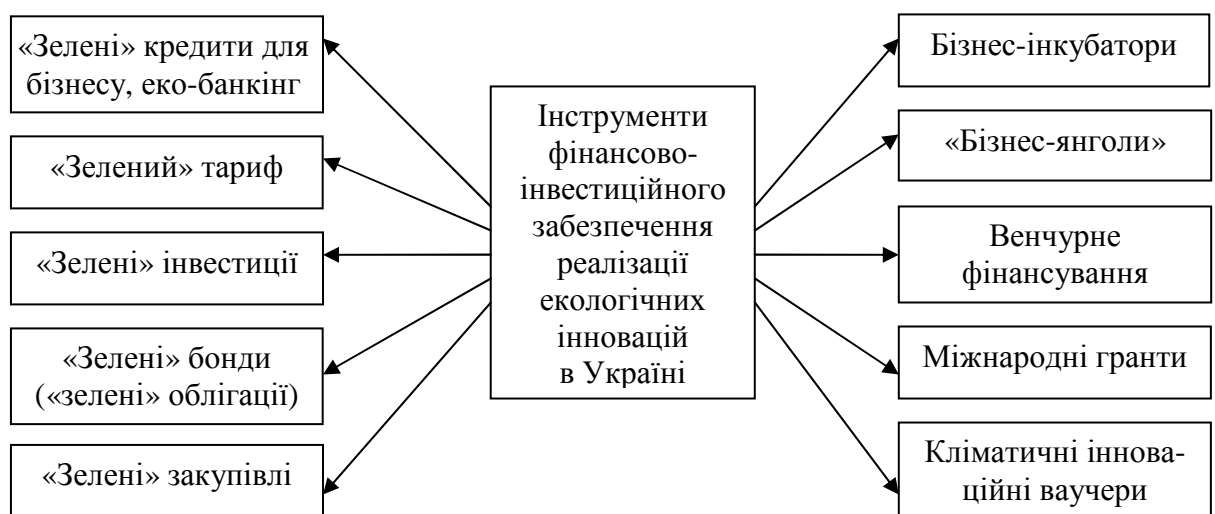

Рис. 2. Інструменти фінансово-інвестиційного забезпечення реалізації екологічних інновацій в Україні *

* Розробка автора

Система інструментів фінансово-інвестиційного забезпечення реалізації екологічних інновацій в Україні, узагальнена на основі аналізу джерел [9 – 16] полягає у такому:

– «зелений тариф» – механізм, спрямований на заохочення вироблення електроенергії з відновлювальних джерел енергетики (вітрових, сонячних, малих гідроелектростанцій, а також електростанцій, що використовують в якості палива біомасу) задля її подальшої закупівлі оптовим ринком електроенергії України у випадках, обсягах та за цінами, визначеними національною комісією регулювання електроенергетики України. З початку 2015 р. по I квартал 2018 р. потужність об'єктів відновлювальної енергетики, що працюють на засадах «зеленого» тарифу зросла на 567 МВт (з 967 МВт до 1534 МВт), й у будівництво яких було інвестовано понад 550 млн. євро. Майже половина цих потужностей була введена в експлуатацію у 2017 р. (257 МВт);

– «зелені» інвестиції уявляють собою форму міжнародної торгівлі викидами, що передбачає подальше вкладення отриманих від реалізації квот коштів на проекти та заходи зі скорочення викидів на інших екологічно небезпечних об'єктах. Лідерами за впровадженням цього інструменту є Китай, Японія, Корея, Франція, Данія, Бельгія;

– «зелені» кредити для бізнесу, еко-банкінг – механізм фінансування банківською сферою проектів по зеленому тарифу. Першим банком в Україні, який почав фінансування сфери «зеленої» енергетики був Укргазбанк. Так, порівнявши «зелений» тариф до експортної виручки, лише за 2016 р. банком було профінансовано 128 МВт «зеленої» енергетики загальною сумою 100 – 120 млн. дол.;

– «зелені» бонди («зелені» облигації) є борговими інструментами, які залучають кошти в реалізацію «зелених» проектів (відновлювальна енергетика, енергоефективність тощо). За даними Держенергоефективності цей інструмент планується запровадити в Україні у термін до 2020 р. Зарубіжний досвід свідчить про поширеність цього інструменту у частині стимулювання еко-інновацій. Так, наприклад, за I півріччя 2018 р. Люксембурзькою біржею було продано «зелених» облигацій загальною сумою 384 млрд. дол. США (переважно інвесторами США, Китаю, Франції та Німеччини);

– «зелені» закупівлі (сталі закупівлі) передбачають державну закупівлю товарів, послуг або робіт з поліпшеними екологічними характеристиками та врахуванням повної вартості їх життєвого циклу з метою забезпечення потреб держави та територіальних громад;

– «кліматичні інноваційні ваучери» (КІВ) – новітній механізм фінансування з коштів ЄБРР та ЄС проектів з розробки та вдосконалення технологій, спрямованих на зменшення обсягів викидів парникових газів та запровадження енергоефективних технологій. У вересні 2017 р. Україна стала першою державою, яка серед країн, на які поширюється діяльність ЄБРР, може використати інструмент КІВ для фінансування екологічних проектів у сфері кліматичних та енергетичних інновацій. Проект, що є переможцем отримує кошти на фінансування з загального фонду кліматичних ваучерів, який на 2017-2018 рр. становить 1 млн. євро, та забезпечується Європейським банком реконструкції та розвитку. Таким чином, цей інструмент сприяє розбудові економіки України на екологічних засадах, а також сприяє сталому підприємництву;

– бізнес-інкубатори – інструмент інноваційного розвитку, який сприяє підтримці та супроводу суб'єктів малого та середнього підприємництва на початкових етапах їх діяльності (у т.ч. й тих, що реалізують екологічні інновації);

– гранти, субсидії – використовуються як джерело фінансування інноваційних стартапів, а також малих і середніх підприємств на початкових стадіях розвитку (грантові кошти на наукові дослідження для малого бізнесу в Сполучених Штатах, Великобританії та Нідерландах; пільги в тарифах, що сплачуються підприємствами у Данії та Німеччині; інноваційний інвестиційний фонд в Великобританії);

– «бізнес – янголи» – інвестори, які залучаються на ранніх більш ризикових стадіях та забезпечують фінансову підтримку, інформаційно-консультативну підтримку та допомогу в управлінні підприємством, часто має форму певних груп, мереж, фондів (США, Великобританія);

– венчурний капітал – фінансовий інструмент, який використовується на пізніших стадіях, але менш небезпечних та ризикових стадіях зростання (інноваційний інвестиційний фонд в Австралії, Фонд Yozma в Ізраїлі, Шотландський Фонд спільного інвестування у Великобританії);

– корпоративне венчурне фінансування – використовується великими підприємствами з метою вкладення капіталу в інноваційні стартапи задля поліпшення корпоративної конкурентоспроможності або зі стратегічними або з фінансовими цілями.

V. Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Таким чином, аналіз кількісних та якісних показників фінансово-інвестиційного забезпечення реалізації екологічних інновацій в Україні дав змогу встановити, що основними джерелами фінансування екологічно-орієнтованих заходів є Фонди (державний, обласний, місцевий), які спрямовують кошти на виконання стратегій та програм у сфері екології. Високим виявляється рівень капітальних інвестицій, вкладених у цю сферу, проте разом з тим, це не свідчить про ефективність використаних коштів. Зарубіжний досвід свідчить про те, що необхідним є диверсифікація інструментів та джерел фінансово-інвестиційної забезпечення еко-інновацій з метою підтримки приватних інноваційних проектів у частині екології на етапі впровадження, а також на окремих стадіях життєвого циклу. Необхідним виявляється підтримка підприємств, які мають за мету реалізацію еко-інновацій через інструменти еко-банкінгу, інноваційні ваучери, «зелені» закупівлі, «зелені» облигації тощо. Перспективним напрямом дослідження у цьому контексті виявляється аналіз можливостей державно-приватного партнерства, а також дослідження проектного підходу у частині фінансування еко-інновацій.

Література.

1. Cecere G. Financial constraints and public funding for eco-innovation: Empirical evidence on European SMEs [Electronic resource] / Grazia Cecere, Nicoletta Corrocher, Maria Luisa Mancusi. – Working Paper No 46. – September, 2016. – Available at : <http://dipartimenti.unicatt.it/economia-finanza-def046.pdf>.
2. Про затвердження Положення про Державний фонд охорони навколишнього природного середовища [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 07 травня 1998 р. № 634. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/634-98-%D0%BF>.
3. Екологічні паспорти регіонів [Електронний ресурс] / Міністерство екології та природних ресурсів України. – Режим доступу : <https://menr.gov.ua/content/ekologichni-pasporti-regioniv.html>.
4. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2010. – № 50-51. – Ст. 572. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
5. Семененко І. Надходження екологічного податку та використання коштів на фінансування природоохоронних заходів на прикладі Луганської області [Електронний ресурс] / Інна Семененко // Палата податкових консультантів України. – Режим доступу : <http://www.ppk.org.ua/uk/node/329>.
6. Капітальні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища за видами природоохоронних заходів [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища за видами природоохоронних заходів [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
8. Краудфандинг для малих та середніх підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.smedevelopment.info/searchfinance/3/>.
9. Зелений тариф, впровадження проєктів для фізичних та юридичних осіб. Заробіток на альтернативній енергетиці [Електронний ресурс] / Екоцентр. – Режим доступу : <http://www.ecosvit.net/ua/zeleniy-tarif/#%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%BA%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%B7%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%84>.
10. Інформація щодо потужності та обсягів виробництва електроенергії об'єктами відновлюваної електроенергетики, яким встановлено «зелений» тариф (станом на 31.03.2018) [Електронний ресурс] / Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України. – Режим доступу : <http://sae.gov.ua/sites/default/files/Information%20RES%20in%20Ukraine%20%20Q1%202018.pdf>.
10. Комісарук Н.О. «Зелені інвестиції» як форма бюджетного фінансування природоохоронних заходів / Н.О. Комісарук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. «Право». – 2014. – Вип. 25. – С. 158–161.
11. Зелені кредити для бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://energymagazine.com.ua/zeleni-krediti-dlya-biznesu/>.
13. Еко-банкінг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrgasbank.com/eco>.
14. Держенергоефективності розглядає можливість запровадження в Україні випуску «зелених» бондів як нового механізму фінансування «зелених» проєктів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://saee.gov.ua/uk/news/1678>.
15. Партії зелених: «зелені» цінні папери випускаються партіями в мільярди доларів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://agroday.com.ua/2018/07/18/partiyi-zelenyh-zeleni-tsinni-papery-vypuskayutsya-partiyamu-v-miljony-i-milyardy-dolariv-u-2020-mu-yih-chekayut-i-v-ukrayini/>.
16. Зелені публічні закупівлі - малими кроками до великих перемог [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://e-tender.ua/news/zeleni-publichni-zakupivli-malimi-krokami-do-velikih-peremog-139>.

References.

1. Cecere G., Corrocher N. and Mancusi M.L. (2016), “Financial constraints and public funding for eco-innovation: Empirical evidence on European SMEs”, Working Paper No 46, available at: <http://dipartimenti.unicatt.it/economia-finanza-def046.pdf> (Accessed 10 October 2018).
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (1998), The Order of The Cabinet of Ministers of Ukraine “The Regulation on the State Fund of Environment Protection”, available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/634-98-%D0%BF> (Accessed 02 October 2018).
3. The official site of Ministry of Ecology and Natural Resources of Ukraine (2018), “Ekologichni pasporti rehioniv”, available at: <https://menr.gov.ua/content/ekologichni-pasporti-regioniv.html> (Accessed 09 October 2018).
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Budget Code of Ukraine, available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (Accessed 20 September 2018).
5. The official site of Chamber of Tax Advisers of Ukraine (2018), “Nadkhodzhenia ekolohichnoho podatku ta vykorystannia koshtiv na finansuvannia pryrodookhoronnykh zakhodiv na prykladi Luhans'koi oblasti”, available at: <http://www.ppk.org.ua/uk/node/329> (Accessed 04 October 2018).

6. The official site of State Statistics Service of Ukraine (2018), “Kapital'ni investytsii na okhoronu navkolyshn'oho pryrodnoho seredovyscha za vydamy pryrodookhoronnykh zakhodiv”, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 04 October 2018).
7. The official site of State Statistics Service of Ukraine (2018), “Potochni vytraty na okhoronu navkolyshn'oho pryrodnoho seredovyscha za vydamy pryrodookhoronnykh zakhodiv”, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 04 October 2018).
8. The official site of SMEdevelopment (2017), “Kraudfandynh dlia malykh ta serednikh pidpriemstv”, available at: <http://www.smedevelopment.info/searchfinance/3/> (Accessed 10 October 2018).
9. The official site of Ecocentre (2018), “Zelenyj taryf, vprovadzhennia proektiv dlia fizychnykh ta iurydychnykh osib. Zarobitok na al'ternatyvniy enerhetytsi”, available at: <http://www.ecosvit.net/ua/zeleniy-tarif#%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%BA%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%B7%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%84> (Accessed 14 October 2018).
10. The official site of State Agency on Energy Efficiency and Energy Saving of Ukraine (2017), “Informatsiia schodo potuzhnosti ta obsiahiv vyrobnytstva elektroenerhii ob'iektamy vidnovliuvanoi elektroenerhetyky, iakym vstanovleno “zelenyj” taryf (stanom na 31.03.2018)”, available at: <http://sae.gov.ua/sites/default/files/Information%20RES%20in%20Ukraine%20%20Q1%202018.pdf> (Accessed 15 October 2018).
10. Komisaruk, N.O. (2014) “Green Investments” as a form of budgetary financing of environmental activities”, *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*. vol. 25., pp. 158–161.
11. The official site of Energy Magazine (2017), “Zeleni kredyty dlia biznesu”, available at: <http://energymagazine.com.ua/zeleni-kredyty-dlya-biznesu/> (Accessed 01 October 2018).
13. The official site of Ukgasbank (2018), “Eko-bankinh”, available at: <http://www.ukgasbank.com/eco> (Accessed 04 October 2018).
14. The official site of State Agency on Energy Efficiency and Energy Saving of Ukraine (2017), “Derzhenerhoefektyvnosti rozghliadaie mozhlyvist' zaprovadzhennia v Ukraini vypusku “zelenykh” bondiv iak novoho mekhanizmu finansuvannia “zelenykh” proektiv”, available at: <http://sae.gov.ua/uk/news/1678> (Accessed 15 October 2018).
15. The official site of Agro Day News (2018), “Partii zelenykh: “zeleni” tsinni papery vypuskaiut'sia partiiamy v mil'iardy dolariv”, available at: <https://agroday.com.ua/2018/07/18/partiyi-zelenyh-zeleni-tsinni-papery-vypuskayutsya-partiyamy-v-miljony-i-milyardy-dolariv-u-2020-mu-yih-chekeyut-i-v-ukrayini/> (Accessed 13 October 2018).
16. The official site of E-Tender Platform (2018), “Zeleni publichni zakupivli – malymy krokamy do velykykh peremoh”, available at: <https://e-tender.ua/news/zeleni-publichni-zakupivli-malimi-krokami-do-velikih-peremog-139> (Accessed 09 October 2018).

Стаття надійшла до редакції 19.10.2018 р.